بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

ژمارە: ٢ لە ٢٠١٨/١/٣٠

پشت بەحوکمی بڕگەی (١) لە ماددەی (٥٦)ی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموارکراو و، لەسەر داوای ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان، و لەسەر ئەو یاساکارییەش کە پەرلەمان لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (٥)ی رۆژی ٢٠١٨/١/٣٠ ئەنجامیداوە و، بەپێی ئەو دەسەڵاتەش کە لە بڕگەی (سێیەم)ی (ماددەی یەکەم) لە یاسای ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠١٧ بەدەسەڵاتی سەرۆکایەتی پەرلەمان دراوە، بڕیاری دەرکردنی ئەم یاسایەی دا:

یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١٨

یاسای بەخشین و چاندنی ئەندامەکانی لەشی مرۆڤ لە کوردستان ـ عێراق

بەشی یەکەم

پێناسەکان

ماددەی (١):

لە پیادە کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە مەبەست لەو ووشە و دەستەواژانەی خوارەوە ماناکانیان بەرامبەریانە:

یەکەم: وەزارەت: وەزارەتی تەندروستی حکومەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق.

دووەم: وەزیر: وەزیری تەندروستی حکومەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق.

سێیەم: ئەندام: هەر ئەندامێك لە ئەندامەکانی جەستەی مرۆڤ یان بەشێکی کە ژینەوەر و گرنگ بێت بۆ رزگار کردنی نەخۆش لە مردن و نەخۆشی قورس.

چوارەم: گواستنەوەی ئەندام: ئەنجامدانی نەشتەرگەری کە لە رێگەیەوە کەسی وەرگر یەکێك لە ئەندامەکان یان شانەکان لە کەسی بەخشەرەوە چ زیندوو بێت، یان مردوو وەردەگرێت.

پێنجەم: شانەی مرۆیی: بەشێك لە هەر ئەندامێکی مرۆیی کەوا لە مرۆڤێکی زیندوو یان مردوو وەردەگیرێت بێجگەلە خوێن.

شەشەم: وەرگر: ئەو کەسەی کە پێویستیەکی زۆری بە چاندنی ئەندامێکی مرۆیی یان شانەیەك لە جەستەیدا دەبێت.

حەوتەم: بەخشەر: کەسی شیاو لە رووی یاساییەوە (کامل الاهلیة) کە دەستبەرداری ئەندامێك لە ئەندامەکانی لەشی دەبێت بۆ کەسێکی تر بەبێ بەرامبەر چ زیندوو بێت، یان لە دوای مردنی جگەلە چاندنی موخی ئێسك .

هەشتەم: وەسیەت نامە: رەفتارکردن بە ئەندامێك یان زیاتری ئەندامەکانی جەستە لە رێگای بەخشین لە دوای مردن و، ئامانج لێی بریتییە لە بەخاوەن کردن بەبێ بەرامبەر.

نۆیەم: وەسیەت کار: ئەو کەسەی کە لە کاتی ژیانیدا بەپێی یاسا وەسیەتی کردووە بە بەخشینی ئەندامێك یان زیاتری ئەندامەکانی لە دوای مردنی.

دەیەم:مردن: راوەستانی هەمیشەیی دڵ و هەناسەدان یان لەکار کەوتنی وەزیفەکانی مێشك بە لەکار کەوتنێکی تەواوی نەگەڕاوە مردنی مێشك.

یازدەم: دامەزراوە: هەر دامەزراوەیەکی تەندروستی رێگا پێدارو (المرخص بها) بۆ ئەنجامدانی نەشتەرگەریەکانی چاندنی ئەندامە مرۆییەکان چ ئەهلی بێت و چ حکومی بێت.

دوازدەم: لیژنە: لیژنەی باڵای گواستنەوە و چاندنی ئەندامە مرۆییەکان لە کوردستان ـ عێراق.

بەشی دووەم

حوکمی گشتی

ماددەی (٢):

نابێ نەشتەرگەری چاندنی ئەندامەکانیان، یان بەشەکانی، یان شانەکان بەگواستنەوەی هەر ئەندامێك یان بەشێکی ئەندام، یان شانەیەك لە جەستەی مرۆڤێکی زیندوو یان لە لاشەی مرۆڤێکی مردوو بە مەبەستی چاندنی لەجەستەی مرۆڤێکی تر ئەنجام بدرێت، تەنها بەگوێرەی حوکمەکانی ئەم یاسایە و پەیڕەو و رێنماییەکانیەوە نەبێت.

ماددەی (٣):

یەکەم: ناکرێت هەر ئەندامێکی، یان بەشێك لە ئەندامێك، یان شانەیەك لە جەستەی مرۆڤێکی زیندوو بگوازرێتەوە بە مەبەستی چاندنی لە جەستەی مرۆڤێکی دیکە، تەنها لە حاڵەتی زەرورەت نەبێت، کە پێویست بکات بۆ پارێزگاری کردن لە ژیانی کەسی وەرگر، یان چارەسەرکردنی لە نەخۆشیەکی کوشندە، بەو مەرجەی گواستنەوەکە تاکە ئامراز بێت بۆ بەرەنگاربوونەوەی ئەم زەرورەتە و، گواستنەوەش نەبێتە هۆی ئەوەی کەسی بەخشەر تووشی مەترسیەکی گەورە بێت لەسەر ژیانی، یان لەسەر تەندروستی.

دووەم: چاندنی رژێنەکانی زاوزێی و بەشەکانی و شانەکانی و خانەکانی قەدەغە دەکرێت.

ماددەی (٤):

نابێت گواستنەوەی هەر ئەندامێك یان بەشێك لە ئەندام یان شانەیەك لە جەستەی مرۆڤێکی زیندوو بۆ چاندنی لە جەستەی مرۆڤێکی دیکە ئەنجام بدرێ تەنها بە بەخشین نەبێت.

ماددەی (٥):

یەکەم: پێویستە بەخشینەکە لە ویستێکی ئازاد وجێگیرکراو بە نووسراوێکی فەرمی سەرچاوەی گرتبێت ئەویش بەشێوەیەك کە پەیڕەو و رێنماییەکانی ئەم یاسایە دیاری دەکەن.

دووەم: جگە لە نەشتەرگەری چاندنی مۆخی ئێسك بەخشین لە کەسانی نالێهاتەو کەم لێهاتە) عدیم الاهلیة وناقصها) قبول ناکرێت هەتا ئەگەر دایك و باوکیشی، یان ئەوەی لە ڕووی یاساییەوە نوێنەرایەتی دەکات ڕەزامەندی لەسەر بدەن.

سێیەم: دەکرێت گواستنەوە و چاندنی خانەی دایك (خانەی ڕەگیی) لە منداڵ و لەکەسانی نالێهاتە وکەم لێهاتە) عدیم الاهلیة و ناقصها) بۆ دایك و باوك یان منداڵەکان یان لە نێوان خوشك و برایەکان ئەنجام بدرێ بەمەرجێك ڕەزامەندی نووسراوی لە هەردوو دایك و باوکی منداڵەکە بدرێت ئەگەر هەردووکیان لە ژیاندا مابن، یان یەکێکیان لە حالەتی مردنی ئەوی دیکە، یان لەو کەسەی باوانە، یان ویسایەتی لەسەری هەیە لە جێگرەوە یان نوێنەری یاسایی کەسی نالێهاتە یان کەم لێهاتە.

ماددەی (٦):

بەخشەر، یان ئەو کەسەی یاسا پێویستی بە ڕەزامەندیدانی کردووە لەسەر بەخشین، بۆی هەیە هەتا پێش دەستکردن بە ئەنجامدانی نەشتەرگەری گواستنەوەکە لە بەخشینەکە پاشگەزبێتەوە.

ماددەی (٧):

یەکەم: مامەڵەکردن بە هەر ئەندامێك لە ئەندامەکانی جەستەی مرۆڤ، یان بەشێکی، یان یەکێك لە شانەکانی لەشی لەسەر شێوەی فرۆشتن، یان کڕین،یان بە بەرامبەرکەسرووشتەکەی هەر شتێك بێت،قەدەغە دەکرێت

دووەم: نابێت چاندنی ئەندام یان بەشێکی یان یەکێك لەشانەکانی ببێتە هۆی ئەوەی کەسی بەخشەر، یان هەر یەکێك لەمیراتگرەکانی هیچ سوودێکی ماددی یان عەیینی لەکەسی وەرگر، یان کەسوکاری بەهۆی گواستنەوە بێت، یان بەبۆنەی بەدەست بهێنێت.

سێیەم: نابێت پزیشکی تایبەتمەند دەست بکات بە ئەنجامدانی نەشتەرگەری گواستنەوە و چاندن بەر لە تەواوکردنی ڕێکارە یاسایی و کارگێڕییەکان.

ماددەی (٨):

نابێت دەست بکرێت بە نەشتەگەری گواستنەوە بەمەبەستی چاندن تەنها پاش پێزانینی هەردوو کەسی بەخشەرو وەرگر نەبێت، ئەگەر بەئاگابێت (مدركاً) لە ڕێگەی لیژنەی سێیانەی دەقکراو لە ماددە (١٤)ی ئەم یاسایەدا، بە سروشتی هەردوو نەشتەرگەری گواستنەوە و چاندن و مەترسییە ئەگەرەکانی هەردووکیان لە مەودای نزیك، یان دوور و وەرگرتنی ڕەزامەندی کەسی بەخشەر و وەرگر، یان ڕەزامەندی جێگرەوە یان نوێنەری یاسایی، ئەگەر لە کەسانی نالێهاتە، یان کەم لێهاتە، یان وەسیەتکراو بێت، ئەگەر مردوو بێت بەنیسبەت خانەکانی دایك ـ بەپێی ئەوەی بڕگەی (سێیەم)ی ماددەی (٥) دەقی لەسەر کردووە و، لیژنەکە کۆنووسێك بەمە ئامادە دەکات و بەخشەر و وەرگر واژووی دەکەن، ئەگەر بێ ئاگا نەبێت یان لە لایەن جێگرەوەی، یان نوێنەرە یاساییەکەی.

ماددەی (٩):

یەکەم:دەکرێت بۆ زەرورەتێکی پێویست بۆ پارێزگاری کردن لە ژیانی مرۆڤێکی زیندوو یان چارەسەرکردنی لە نەخۆشیەکی کوشندە، یان تەواوکردنی کەم بوونێکی ژینەوەری لە جەستەیدا ئەندامێك یان بەشێك لە ئەندام،یان شانەیەکی جەستەی مرۆڤێکی مردووی تێدا بچێندرێت، ئەگەر مردووەکە بەر لە مردنی وەسیەتی ئەم کارەی کردبێ،بە وەسیەتنامەیەکی بەڵگەدار یان جێگیرکراو لەسەر هەر پەڕێکی فەرمی یان دانی پێدا نابێ بەپێی ئەوڕێکارانەی کە پەیڕەو و ڕێنماییە دەرکراوەکان بە گوێرەی ئەم یاسایەدیاری دەکات

دووەم: دەکرێ گواستنەوە بکرێت لە ئەندامانی جەستەی تازە مردوو (المتوفی حدیثاً) بە مەبەستی چارەسەرکردن یان بە مەبەستی زانستی بە مەرجی بەدەستهێنانی ڕەزامەندی نزیکترین کەسەکانی تا پلە چوار، لە هەموو حاڵەتەکان دەبێ ڕەزامەندیەکە بە نووسراو بێ و بەپێی ئەو مەرجانەی خوارەوە:

أـ نابێ کەسی مردوو لە ژیانی خۆی وەسیەتی کردبێ کە لەدوای مردنی هیچ ئەندامێکی جەستەی خۆی ببەخشێ ئەمەش دەبێ بەپێی نووسراوێك کە دوو کەسی شیاو لەڕووی یاساییەوە شاهیدیان لەسەر دابێ.

ب ـ لێکۆڵینەوە بکرێ بۆ مردنەکەی، بەشێوەیەکی یەکلایی کەرەوە بەپێی لیژنەیەکی پێکهاتوو بۆ ئەو مەبەستە.

سێیەم: نابێ ڕیشەکێش کردن لەجەستەی مردوو ئەنجام بدرێ مەگەر بە مۆڵەتی دادوەری لێکۆڵینەوەی تایبەتمەندەوە بێ ئەگەر مردنەکە بابەت بێ بۆ لێکۆڵینەوەی تاوانکاری.

چوارەم: وەسیەتکار بە یەکێك لە ئەندامەکانی، بۆی هەیە لە وەسیەت نامەکەی پاشگەز بێتەوە.

بەشی سێیەم

پرۆگرامی بەخشینی ئەندامە مرۆییەکان و چاندنیان

ماددەی (١٠):

یەکەم: لیژنەیەکی باڵا بەسەرۆکایەتی وەزیر بەناوی لیژنەی باڵای بەخشین و چاندنی ئەندامە مرۆییەکان پێك دەهێندرێ سەر بەوەزارەتی تەندروستی دەبێ.

دووەم: لیژنەکە بەڕێوەبردن و ڕێکخستنی نەشتەرگەریەکانی چاندنی ئەندامەکان و بەشەکانی و شانەکان و دیاری کردنی ئەو دامەزراوانەی مۆڵەت دەدرێن بە چاندن و هەروەها سەرپەرشتی و چاودێری کردن لەسەریان بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە و پەیڕەو ڕێنماییەکان لە ئەستۆ دەگرێت.

ماددەی (١١):

لیژنە لیستێك بە ناوی بەخشەرەکان، و چەند لیستێك بە ناوی ئەو نەخۆشانەی پێویستیان بە چاندن هەیە لە جەستەی مرۆڤێکی مردوو بە گوێرەی پێشەنگی تۆمارکردن لەو تۆمارەی بۆ ئەو مەبەستە ئامادەیان دەکات و ناکرێ ئەم پێشەنگییە هەموار بکرێت، مەگەر نەخۆشەکە پێداویستییەکی زەروور و بە پەلەی هەبێت بۆ نەشتەرگەری چاندن بە پێی ڕێسا پزیشکییەکان و ئەو ڕێکارانەی لیژنەی باڵا دیاریان دەکات و ئەم لیستانە لەسەر چاندن لە نێوان زیندووەکان دا پیادە ناکرێت و، لە هیچ حاڵەتێك لە حاڵەتەکان دا نابێ لەو ڕێزبەندییە لابدرێت کە لە لیستە ئاماژە پێکراوەکان دا هاتووە بە هۆی نەبوونی توانای نەخۆش لەسەر پێدانی تێچوونەکانی نەشتەرگەری چاندن.

ماددەی (١٢):

دەکرێت حکومەتی هەرێمی کوردستان تێچووی نەشتەرگەرییەکانی چاندنی ئەندامەکان بەبێ بەرامبەر لە دامەزراوە پزیشکییە حکومەییەکان لە ئەستۆ بگرێت، بەپێی ئەو ڕێکارسازیانەی لەلایەن وەزیری تەندروستییەوە بڕیاریان پێ دەردەچێت.

ماددەی (١٣):

به بڕیاری وەزیری تەندروستی و پاڵپشت به ڕەزامەندی لیژنه مۆڵەت دەدرێت به دامەزراوە، بۆ ئەنجامدانی نەشتەرگەرییەکانی چاندنی ئەندامەکان و بەشەکانی و شانەکان، مۆڵەتەکەش بۆ ماوەی (١) یەك ساڵ دەبێت، تیایدا دامەزراوەکە دەکەوێتە بەر چاودێری و سەرپەرشتی بەردەوام لە بارەی ئەو نەشتەرگەرییانەی چاندنی ئەندامەکان و بەشەکانیان و شانەکان ئەنجام دەدرێن و، ئاستی پابەندبوون به ستاندەرەکانی باشیی که لەم بوارەدا بڕیار دراون، لەگەڵ ئەو شەفافیەتەی پێویستە ڕێکخستنی نەشتەرگەرییەکانی بەخشین و چاندن هەیانبێت و، ئەگەر سەلمێندرا کەوا پابەندی هەیە به مەرج و ستاندەرە ئاماژە پێکراوەکان ئەوە نوێ کردنەوەی مۆڵەتەکە هەر (٣) سێ ساڵ جارێك دەبێت.

بەشی چوارەم
ڕێکارەکانی چاندنی ئەندامە مرۆییەکان

ماددەی (١٤):

یەکەم: به بڕیاری لیژنەی باڵای چاندنی ئەندامە مرۆییەکان لیژنەیەکی پزیشکی لە هەر دامەزراوێکی پزیشکی مۆڵەتدراو به چاندن پێکدەهێندرێت، ئەویش لە پزیشکە پسپۆڕەکان، تەنها ئەم لیژنەیە تایبەتمەند دەبێت به ڕەزامەندیدان لەسەر ئەنجامدانی نەشتەرگەرییەکانی چاندنی ئەندامە مرۆییەکان بەپێی ئەو حوکمانەی لەم یاسا و ئەو پێڕەوو ڕێنماییانەی ئەم یاسایە جێبەجێ دەکەن، دەقیان لەسەر کراوە.

دووەم: لیژنەیەکی لاوەکی لە هەریەك لە بەڕێوەبەرایەتییە گشتیەکانی تەندروستی لە پارێزگاکانی هەرێم بەمەبەستی جێبەجێ کردنی ڕێکارە زانستی و یاساییەکانی بەخشین و چاندنی ئەندامەکانی جەستەی مرۆڤ.

ماددەی (١٥):

نابێت هیچ ئەندامێك یان بەشێکی ئەندام یان شانەیەك لە جەستەی مردووێك بگوازرێتەوە تەنها پاش سەلماندنی مردنەکە به سەلماندنێکی دڵنیاییدەر نەبێت، کە لە دوابیدا ئەستەم بێت بگەرێتەوە بۆ ژیان، و سەلماندنی ئەمەش بەپێی بڕیارێك دەبێت به کۆدەنگی بیروبۆچوونی لیژنەیەکی سێیانی لە پزیشکانی پسپۆڕ لە نەخۆشییەکانی یان نەشتەرگەریی مۆخ و دەمارەکان، نەخۆشییەکانی یان نەشتەرگەریی دڵ و دەمارە خوێناوییەکان، و سڕکردن یان چاودێری چڕ دەربچێت، ئەویش پاش ئەوەی لیژنەکە هەڵدەستێت بەئەنجامدانی پشکنینی ئیکلینیکی و جەختکردنەوەی پێویست بۆ دڵنیابوون لە سەلماندنی مردنەکە، بەپێی ئەو ستاندەرە پزیشکییانەی لێژنەی باڵا دیاریان دەکات و بڕیارێکی لە لایەن وەزیری تەندروستییەوە پێ دەردەچێت، لیژنەکەش لە پێناو به جێگەیاندنی ئەرکەکانی بۆی هەیە پشت ببەستێت بەوەی بەباشی بزانێت لە پزیشکانی پسپۆڕ و، نابێت ئەندامانی ئەم لیژنە پشکنینە پەیوەندی ڕاستەوخۆیان هەبێت به نەشتەرگەری چاندنی ئەندامەکان یان شانەکان.

ماددەی (١٦):

یەکەم: لە هەر دامەزراوەیەك لە دامەزراوەکانی مۆڵەتدراو بەچاندنی ئەندامە مرۆییەکان تیمی پزیشکی بەرپرس لەچاندن پێك دەهێنرێت وپێڕەوی جێبەجێ کردنی یاسا ورێساکانی ئەو تیمە و مەرجەکانی پێویست لە ئەندام و دەسەڵاتەکانی دیاری دەکات وسەرۆکی ئەم لیژنەیەش بەرپرس دەبێت لە بەڕێوەبردنی پرۆگرامی چاندن لە دامەزراوەکە و هەڵسەنگاندنی کاری تیمەکە بەباش گەیاندنی خزمەتگوزاری پزیشکی و کۆمەڵایەتی بۆ نەخۆش و بەخشەرەکان و نوێنەرایەتی کردنی پرۆگرامەکە لەبەردەم لیژنەی باڵا و لیژنەی پارێزگاکان و سەرجەم لایەنە پزیشکی وکارگێڕییە پەیوەندیدارەکان.

دووەم: بە بڕیاری لیژنەی باڵای بەخشین و چاندنی ئەندامە مرۆییەکان، تیمی لێهاتووی پزیشکی لە پارێزگاکانی کوردستان کە نەشتەرگەریەکانی چاندنی ئەندامەکانی تێدا ئەنجام دەدرێت پێك دەهێنرێت بە ئامانجی وەرگرتنی ئەندامەکان لەوانەی کۆچی دواییان کردووە بە مەبەستی چاندن.

بەشی پێنجەم

سزاکان

ماددەی (١٧):

یەکەم: هەر کەسێك ئەندامێکی مرۆیی یان بەشێکی بەمەبەستی چاندن بە پێچەوانەی حوکمێك لە حوکمەکانی ماددەکانی (٣، ٤، ٥ و ٩)ی ئەم یاسایە بگوازێتەوە ئەوا سزا دەدرێت بە زیندانیەك لە (٧) ساڵ زیاتر نەبێت و پێبژاردنێك کە لە (١٠) دە ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٢٠) بیست ملیۆن دینار زیاتر نەبێت.

دووەم: ئەگەر ئەم کارەی لە بڕگەی پێشوو ئاماژەی پێکراوە ببێتە هۆی مردنی کەسی بەخشەر ئەوا سزایەکە دەبێتە زیندانیکردنێك بۆ ماوەیەك زیاتر نەبێت لە (١٠) دە ساڵ و پێبژاردەیەك لە (٣٠) سی ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٥٠) پەنجا ملیۆن دینار زیاتر نەبێت.

ماددەی (١٨):

یەکەم: لەگەڵ پێشێل نەکردنی ئەو سزایانەی لە ماددە (١٨)ی ئەم یاسایەدا دەقنوسکراون، هەر کەسێك نەشتەرگەرییێك لە نەشتەرگەرییەکانی گواستنەوە یان چاندن لە دامەزراوەیەك جگە لەو دامەزراوە پزیشکییانەی مۆڵەتدراون ئەنجام بدات لەگەڵ پێزانینی بەم کارە، ئەوا سزا دەدرێت بە زیندانیکردن بۆ ماوەیەك لە (١٠) دە ساڵ زیاتر نەبێت و پێبژاردنێك لە (٥٠) پەنجا ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (١٠٠) سەد ملیۆن دینار زیاتر نەبێت، و ئەگەر کارەکەی بووە هۆی مردنی کەسی بەخشەر یان وەرگر ئەوا بە زیندانیکردن بە ماوەیەك کە لە (١٥) پازدە ساڵ کەمتر نەبێت و پێبژاردنێك کە لە (٥٠) پەنجا ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (١٠٠) سەد ملیۆن دینار زیاتر نەبێت، سزا دەدرێت.

دووەم: بەڕێوەبەری دامەزراوە پزیشکییەکە لەو جێگانەی مۆڵەتیان نەدراوەو تیایدا هەر نەشتەرگەرییێك لە نەشتەرگەرییەکانی گواستنەوەی ئەندامە مرۆییەکان یان بەشێکی یان شانەیەکی مرۆیی ئەنجام بدرێت، ئەوا بەهەمان سزای دەقکراو لە بڕگەی پێشوودا سزا دەدرێت.

ماددەی (١٩):

یەکەم: هەر کەسێك بەمەبەستی چاندن لە ڕێگەی فێڵ لێکردن یان زۆرەکی هەڵسا بە لێ کردنەوەی (استئصال) و گواستنەوەی هەر ئەندامێك یان بەشێك لە ئەندامی مرۆڤێکی زیندوو، ئەوا سزا دەدرێت بە زیندانیی کاتی بۆ ماوەیەك لە (١٠) دە ساڵ کەمتر نەبێت و بە پێبژاردنێك لە (٣٠) سی ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٥٠) پەنجا ملیۆن دینار زیاتر نەبێت.

دووەم: ئەگەر ئەم کارەی لە بڕگەی پێشوو ئاماژەیان پێکراوە ببێتە هۆی مردنی ئەو کەسەی لێی دەگوازرێتەوە ئەوا سزایەکە دەبێتە زیندانی کردن بۆ ماوەیەك کە لە (١٥) پازدە ساڵ کەمتر نەبێت و پێبژاردنێك لە (٥٠) پەنجا ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (١٠٠) سەد ملیۆن دینار زیاتر نەبێت.

ماددەی (٢٠):

هەر کەسێك سەرپێچی هەر حوکمێك لە حوکمەکانی ماددەی (٧)ی ئەم یاسایە بکات، ئەوا سزا دەدرێت بە زیندانیکردن بۆ ماوەیەك لە (٥) پێنج ساڵ کەمتر نەبێت و بە پێبژاردنێك لە (٥٠) پەنجا ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (١٠٠) سەد ملیۆن دینار زیاتر نەبێت، ئەمە سەرباری دەسبەسەرداگرتنی مایە یان سوودی ماددی یان عەیینی وەرگیراو لە تاوانەکە، یان حوکم دان بە بەهاکەی لەکاتی دەست بەسەر دانەگرتنی و، هەر کەسێك هەڵسا بەگواستنەوە یان چاندنی شانەیەك بەپێچەوانەی حوکمی ماددەی (٧)ی ئەم یاسایە ئەوا سزای زیندانیکردنەکە لە (٥) پێنج ساڵ زیاتر نابێت.

ماددەی (٢١):

هەر کەسێك هەڵبستێت بە گواستنەوەی هەر ئەندامێك یان بەشێکی ئەندام یان شانەیەك لە جەستەی مرۆڤێك بەبێ ئەوەی مردنی بە سەلماندنێکی دڵنیاییدەر سەلمێندرابێت وەك ئەوەی لە ماددە (١٥)ی ئەم یاسایەدا دەقی لەسەر کراوەو، ببێتە هۆی مردنی کەسەکە لەگەڵ پێزانینی بەم کارە، ئەوا سزای کوشتنی ئەنقەست و لەگەڵ سوربونی پێشوەختە بەسەردا جێبەجێ دەکرێت و، لەگەڵ پێبژاردنێك کە لە (٣٠) سی ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٥٠) پەنجا ملیۆن دینار زیاتر نەبێت و، سزاکەی دەبێتە زیندانیکردنی کاتی بۆ ماوەیەك کە لە (٧) حەوت ساڵ زیاتر نەبێت و پێبژاردنێك کە لە (١٠) دە ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٢٠) بیست ملیۆن دینار زیاتر نەبێت بۆ هەر کەسێك بەشداری کردبێت لە دەرکردنی بڕیاری دڵنیایی بوون لە مردن بەبێ ئەنجامدانی ئەو پشکنینانەی لە ماددە (١٥)ی ئەم یاسایەدا دەقیان لەسەر کراوە.

ماددەی (٢٢):

نێوانگیریی لەو تاوانانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە بەهەمان سزای بڕیاردراو بۆ تاوانەکە سزا دەدرێت، لەگەڵ ئەمەشدا نێوانگیر لە سزاکە دەبووردرێت ئەگەر هەواڵی تاوانەکەی دایە دەسەڵاتەکان بەر لە هاتنە دی بنەماکانی تاوانەکە و ئەمەش بووە هۆی بەشداری کردن لە گرتنی تاوانبارانداا.

ماددەی (٢٣):

دادگا بۆی هەیە سەرباری ئەو سزایانەی بۆ ئەو تاوانانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەر کراوە بڕیار دراون، حوکم بکات بە سەرجەم یان هەندێك لەم ڕێوشوێنانەی خوارەوە بەگوێرەی حاڵەتەکان:

یەکەم: بێبەشکردن لە پیادەکردنی پیشە بۆ ماوەیەك لە (٥) پێنج ساڵ زیاتر نەبێت.

دووەم: داخستنی دامەزراوەی پزیشکی مۆڵەت نەدراو بە ئەنجامدانی نەشتەرگەرییەکانی چاندنی ئەندامەکان کە تیایدا تاوانەکە ئەنجام دراوە، بۆ ماوەیەك لە (٢) دوو مانگ کەمتر نەبێت و لە (١) یەك ساڵ زیاتر نەبێت، و ئەگەر شوێنەکە لەدامەزراوە پزیشکییەکان نەبێت ئەوا حوکم دەدرێت بەداخستنی هەتاهەتایی.

بەشی شەشەم
حوکمە کۆتاییەکان

ماددەی (٢٤):

قەدەغەیە بەشێوەیەکی بنبڕ کە بانگەشە کردن بۆ کەسی بەخشەر و کەسی پێبەخشراو وەرگر بەسیفەتی کەسێتی لەسەرجەم دەزگاکانی ڕاگەیاندندا.

ماددەی (٢٥):

وەزیری تەندروستی پێڕەوی تایبەت بە ڕێکخستنی نەشتەرگەریەکانی گواستنەوەی ئەندامەکان لە کەسانی بەخشەری بیانی دەردەکات.

ماددەی (٢٦):

یەکەم: وەزیر بۆی هەیە ڕەزامەندی بدات لەسەر دامەزراندنی بانکی ئەندام و شانە مرۆییەکان لە هەر نەخۆشخانەیەك یان بنکەیەکی پزیشکی بۆ کۆکردنەوە و پاراستن و دابین کردنی شانەکانی چاندنی گلێنە و شانەکانی دیکە بۆ مەبەستەکانی چاندن، بەو مەرجەی لەو دامەزراوە گشت توانا هونەرییە پێویستیەکان هەبێت.

دووەم: وەزیر بۆی هەیە ڕێنمایی بۆ دیاریکردنی ڕێگاکانی کۆکردنەوە و پاراستنی ئەندامەکانیان یان شانەکان لەو دامەزراوانەی لە (بەندی یەکەم)ی ئەو ماددەیە دەقیان لەسەر کراوە دەربکات.

ماددەی (٢٧):

دامەزراوەی تەندروستی پابەند دەبێت بە ئەنجامدانی پشکنینە کلینکی و تاقیگەییەکانی پێویست لەسەر کەسی بەخشەر، یان وەسیەتکار بەر لە مردنی لەسەر ئەو ئەندام یان شانانەی دەویسترێت ببەخشرێت یان وەسیەتیان پێ بکرێ لەدوای ڕیشەکێش کردنیان لە جەستەکەی بۆ مسۆگەر کردنی سەلامەتیان و خاڵی بونیان لە نەخۆشییە گوێزراوەکان.

ماددەی (٢٨):

ئەگەر ئاڵوگۆر لەگەڵ بانکە جیهانییە تایبەتمەندەکان لە ئەندامە مرۆییەکاندا ئەنجام درا ئەوا پێویستە گشت ڕێکارە یاساییە وتەندروستییە پەیڕەوکراوەکان لەو جۆرە حاڵەتانە بگرترێتەبەر بۆ سەلماندنی سەلامەتی ئەندامە مرۆییەکە لە نەخۆشییە گوێزراوەکان.

ماددەی (٢٩):

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێکی ناکۆك لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکرێت.

ماددەی (٣٠):

یەکەم: پێویستە لەسەر وەزیر ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکات.

دووەم: پێویستە لەسەر وەزیر لە ڕێگای لیژنە ڕێنمایی تایبەت بە کارو بەرپرسیاریەتی و هەیکەلیەتی پرۆگرامی بەخشین و چاندنی ئەندامەکان دەربکات.

ماددەی (٣١):

ئەم یاسایە لە ڕێکەوتی بڵاوبونەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا جێبەجێ دەکرێت.

بێگەرد دلشاد شكرالله	**جعفر ابراهیم ئێمینکی**	**یوسف محمد صادق**
سکرتێری پەرلەمانی	**جێگری سەرۆکی پەرلەمانی**	**سەرۆکی پەرلەمانی**
کوردستان - عێراق	**کوردستان – عێراق**	**کوردستان – عێراق**

هۆیەکانی دەرچواندن

لەپێناو ڕێکخستنی بەخشین لە کۆمەڵگەدا و بەرجەستە کردنی بەهاکانی مرۆڤایەتی و قوربانیدان و بەخشندەیی و میهرەبانی و پێشکەش کردنی خزمەتگوزاری و یارمەتیدانی کەسانی دیکە و دەربازکردنی ژیانیان، ئەو یاسایە دەرچوێندرا.